

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
YARGITAY BAŞKANLIĞI

YARGITAY BAŞKANI
MEHMET AKARCA

2023-2024
ADLİ YIL AÇIŞ KONUŞMASI

1 EYLÜL 2023

PROGRAM

- Sunuş
- Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı
- Devlet Çoksesli Korosu Konseri
- Yargıtay Kurumsal Tanıtım Filmi Gösterimi
- Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Sayın Av. R. Erinç SAĞKAN'ın Konuşmaları
- Yargıtay Başkanı Sayın Mehmet AKARCA'nın
"2023-2024 Adli Yıl Açış" Konuşmaları
- Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın
Tensipleri Halinde Konuşmaları

GİRİŞ

*Sayın Cumhurbaşkanım,
Saygıdeğer Meslektaşlarım,
Değerli Konuklar,*

2023-2024 Adli Yıl Açılışına teşrif etmenizden dolayı büyük onur ve mutluluk duyduğumu ifade etmek istiyorum.

Sizleri en içten duygularıyla ve saygıyla selamlıyorum.

Adalet, eşitlik ve kardeşlik duygularının somutlaştığı, barışın ve refahın arttığı bir yıl olması dileğiyle yeni adli yılı açıyorum.

Geçmiş yıllarda kaybettiğimiz meslektaşlarımızı, yargı şehitlerimizi, depremde yitirdiğimiz yurttaşlarımızı, vatanımız uğruna can veren güvenlik güçlerimizi minnet ve rahmet ile anıyorum.

Çok değerli onursal başkanlarımız ile üyelerimize Türk yargısına yaptıkları kıymetli hizmetlerden dolayı teşekkür ediyorum.

Türkiye Cumhuriyetini kuran ve bizlere emanet eden Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve kahraman silah arkadaşları ile aziz şehitlerimizi şükranla anıyorum.

I. YENİ ANAYASA

Yeni anayasa ihtiyacı uzun bir süredir siyasi gündemi meşgul etmektedir.

Demokrasimizi güçlendirecek, insan haklarını daha çok koruyacak, hukuk devletini geliştirecek ve darbe döneminin izlerini silecek yeni bir anayasa arayışını biz de destekliyoruz.

Ülkemiz köklü bir insan hakları bilincine, demokrasi kültürüne ve hukuk devleti geleneğine sahiptir.

Anayasaların en temel fonksiyonu, insanların uzlaşım barış, güven ve adalet içinde yaşamasını sağlamaktır. Toplumsal meşruiyete en üst seviyede ulaşmak, yeni anayasanın odağındaki gaye olmalıdır.

Anayasa bir değerler manzumesi olup, aynı zamanda bir arada yaşama manifestosudur. Devlet teşkilatına ilişkin hususların anayasada çok fazla yer işgal etmesi anayasayı insandan uzaklaştırır, bürokratikleştirir.

Anayasa sadece toplumsal sözleşme değildir, aynı zamanda devletin topluma taahhüdüdür. Devlet, toplumun değerlerini, ideallerini ve ihtiyaçlarını ciddiye alacağını anayasa ile taahhüt altına almalıdır.

1) Yeni Anayasanın Temel Taşları

İnsan hakları, hukuk devleti ve demokrasi, günümüzde geçerli olan devlet anlayışının temelleri arasında yer alır.

Bunun yanında insanlığın iki yüzyılı aşan anayasa ile yönetilme deneyimi, tüm medeni toplumlarca kabul edilen uluslararası standartlar ve ilkeler içermektedir.

Atalarımızdan aldığımız mirası korumak ve bu mirası zenginleştirerek gelecek nesillere devretmek, çocuklarımıza ve gençlerimize karşı önemli bir sorumluluktur. Yeni anayasa, gelecek nesillerin haklarını da güvence altına almalıdır.

Anayasa, devleti ve toplumu düzenlerken birlikte yaşama arzumuzu da yansıtmalıdır. Toplumsal barışın korunmasının yanında adaletin ve kanun önünde eşitliğin toplum ve devlet hayatının her alanında geçerli olması için kurallarımız olmalıdır.

Anayasa, aynı zamanda kural koymanın da kurallarını belirlemelidir. Kural koymanın kuralları olmazsa, sınır tanımadan sürekli değişen kurallar toplumun dengesini bozar ve enerjisini boşa harcamasına neden olur.

Yeni anayasa, insanın, insan olarak yaşamasını kolaylaştırmalıdır.

Yeni anayasa, insanca yaşanabilecek bir toplum düzeni kurmalıdır.

2) Yargı ve Devletin Diğer Organları ile İlişkiler

Dünyanın tüm coğrafi bölgelerinde ve hukuk geleneklerinde yüksek mahkemeler yargı yönetiminde etkili veya belirleyici olup adli teŐkilata yön verir.

Hukuki denetimin yanı sıra etkinlik ve verimlilik açısından da mahkemelerin denetlenmesi ve onlara rehberlik edilmesi yüksek mahkemelerin görevleri arasında sayılır.

Bu nedenle, insan haklarının, hukuk devletinin ve demokrasinin en önemli teminatlarından biri olan yargı, yeniden yapılandırılmalıdır.

Nitelikli, bağımsız ve tarafsız bir yargı için anayasal güvencelerin bulunması gerektiği açıktır. Devlette tüm kuvvetin kaynağı milli iradededir. Hiçbir devlet organının milli iradeden ayrı, müstakil bir kuvvetinin olduğu düşünülemez. Esasında anayasal düzende kuvvet tektir, millettir; yetkilirse ayrı ayrıdır.

Diğer devlet organları ve sivil toplum kuruluşlarının, medyanın, uluslararası örgütlerin ve benzeri etki odaklarının baskısından korunaklı olması yargının en önemli ihtiyacıdır.

Yeni anayasada, Yargıtayın idari yapısı ve yargı organına ilişkin anayasal hükümler sistemsel bir yaklaşımla bu ihtiyaca göre düzenlenmelidir.

Hakimler ve Savcılar Kurulu, Adalet Bakanlığı ve yüksek mahkemeler arasındaki görev ve yetki paylaşımı yeniden planlanmalı, Kurul üyelerinin bir kısmı doğrudan yüksek mahkemeler tarafından seçilmelidir.

Bireysel başvurunun olağan bir kanun yolu gibi uygulanmasının ortaya çıkardığı sorunlar giderilmelidir. Uzmanlık gerektiren hukuki konularda engin bilgi ve deneyime sahip hukukçu hakimlerin geliştirdikleri tutarlı içtihatların, bireysel başvuru yönteminin amacını aşacak şekilde değiştirilmesi hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkelerini zedelemektedir. Bu şekilde oluşan belirsizlik ve karmaşa, bozma oranlarının artmasına, yargılama sürelerinin uzamasına ve neticede adli kalitenin düşmesine neden olmaktadır.

II. YARGITAYIN HUKUKİ ÇERÇEVESİNE İLİŞKİN ÖNERİLER

Yeni anayasa çalışmaları bakımından işaret ettiğim yaklaşım çerçevesinde Yargıtaya ve adli yargıya ilişkin hukuki çerçeve bütünüyle yeniden değerlendirilmelidir.

1) Yargıtayın Yasama Çalışmalarına Katkısının Artırılması

Yargı pratiğini yakından ilgilendiren konularda Yargıtayın Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilgili komisyonlarına temsilci göndermesi ve kurumsal görüş bildirmesi kanunların kalitesine katkı sağlayabilir.

Ayrıca, karşılaştırmalı hukukta örnekleri görüldüğü üzere Yargıtayın her yılbaşında hukukun gelişmesi bakımından gerekli gördüğü kanun önerilerini Türkiye Büyük Millet Meclisine sunması da yararlı olabilir.

Bu iki konuda Fransa ve Hırvatistan örneklerine benzer şekilde yasal düzenleme yapılarak mevcut uygulamanın değiştirilmesi, yasama ve yargı organlarının adalet ve hukuk alanlarında şeffaflık ve hesap verebilirlik düzeylerini yükseltecektir.

Veciz şekilde ifade edildiği üzere “*Hukuk yasama, yargı ve öğretinin ortak eseridir.*”

İyi gerekçelendirilmemiş, uygulamada belirsizliklere yol açan ve sıklıkla değişen kanunlara göre tutarlı ve istikrarlı içtihatlar geliştirilemez, kanun önünde eşitlik ve hukuki güvenlik sağlanamaz.

2) Yargıtay Tetkik Hakimleri ile Yargıtay Cumhuriyet Savcılarının Tayinlerinde Yargıtayın Muvafakatinin Olması

Dünyanın her yerinde yüksek mahkemeler birlikte çalışacakları hâkimleri ve savcılarını belirleme hakkına sahiptir.

Bu temel prensibe uygun şekilde, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 25'inci maddesi ile Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 31'inci maddesine göre Anayasa Mahkemesi ve Uyuşmazlık Mahkemesi de raportörlerini seçme yetkisine sahiptir.

Ancak, böyle bir yetki Yargıtaya ve Danıştaya verilmemiştir.

Yargıtay tetkik hakimleri ile Cumhuriyet savcılarının tayinlerinde Yargıtaya kanuni bir yetki tanınmaması, yüksek mahkeme fikriyle bağdaşmadığı gibi bizatihi yüksek mahkemenin bağımsızlığı bakımından da önemli bir eksikliklerdir.

Birlikte çalıŐacađı hakimlerin seçiminde veya atanmasında görüşü alınmayan Yargıtay ve DanıŐtay gibi yüksek mahkemelerin topluma karşı hesap verebilirliği de zayıflatılmıŐ olmaktadır. Yüksek mahkemelerin toplum ve devlet hayatı bakımından anayasa ile tanımlanmıŐ kritik rol ve sorumluluklarına karŐın, bu sorumlulukları yerine getirebilmesi için gerekli yetiŐmiŐ liyakatli insan kaynağı konusunda inisiyatif sahibi olmaları yapılan yargısal görevin doğal sonucudur.

3) Yargıtay yelerinin Görev Sürelerine İlişkin 12 Yıl Sınırının Kaldırılması

Temyiz incelemesi görevi, uzmanlık gerektiren bir konu olup, ancak engin bilgi birikimi ve zengin deneyime dayalı olarak yürütülebilir. Bu görevin layıkıyla yerine getirilmesi ve yargı bağımsızlığının korunması bakımından 12 yıllık görev süresi sınırı kaldırılmalıdır.

Yasal durumun devamı halinde, Yargıtay yelerinin önemli bir kısmının bir anda deđiŐmesi, kurumsal hafızayı ve kurumsal kültürü zayıflatacağı gibi belli bir süre ve deneyim isteyen ünvanlı görevlere liyakatli aday bulunmasında sorunlar yaŐanabilecektir.

4) Yargıtayın Çalışma Usullerinin Yeniden Düzenlenmesi

İçtihadı Birleştirme Kararı müessesesi, daireler arasında derinleşen içtihat farklılıklarına izin veren, hukukun gelişmesine engel olan ve uzun süren karmaşık usulleri nedeniyle mahkemelerin rehberlik ihtiyacına zamanında cevap verememektedir.

İçtihadı Birleştirme Kararı aşamasına gelinmeden, daireler arasında veya daireler ile genel kurullar arasında içtihat farklılıklarını önleyici nitelikte çalışma usulleri belirlenmelidir.

Avrupa ülkelerinin çoğunda uygulanan ve aynı zamanda Avrupa Konseyinin bir standardı haline gelen uygulamaya göre; bir daire, genel kurulun veya diğer bir dairenin kararı ile çelişen bir karar vermemelidir. Farklı bir karar verilmesi ihtimali doğarsa, ilgili dairelerin katılımlarıyla karma kurul veya genel kurulda uyuşmazlık ele alınmalı ve verilen karar ülke çapında benzer davalarda da uygulanmalıdır.

Daire kararlarının kendi içinde çelişki içermemesi de temel bir ilkedir. Daire başkanının temel sorumluluklarından biri dairenin kendi kararları arasında çelişkiyi önlemek amacıyla gerekli göreceği bütün tedbirleri almaktır.

Dairelerin, uzmanlık ölçüsüne göre heyet başkanı, üyeler ve tetkik hakimleri şeklinde alt heyetlere bölünmesi ve üyelerin heyetler arası rotasyonunun çelişkili karar çıkmayacak şekilde yapılması gerekir. Özellikle 46 dairesi Yargıtaydan 24 dairesi Yargıtaya geçiş sürecinin tamamlanmasından sonra bir dairenin farklı uzmanlık alanlarına bakması alt heyetlerin uzmanlaşmasını gerektirmektedir.

5) Yargıtayın İdari Kapasitesinin Yeniden Yapılandırılması

Geleneksel olarak Yargıtay yönetimi, Yargıtayın görevinin sadece temyiz edilen dosyaların daireler ve genel kurullar tarafından yapılacak hukuki denetim ile sınırlı olduğu varsayımına göre yapılandırılmıştır.

Halbuki yüksek mahkemeler yalnızca temyiz edilen dosyalar hakkında karar verilen yerler değildir.

- » Yargıtay içinde ve ülkede içtihat birliğinin sağlanması,
- » İçtihatların etkili şekilde yaygınlaştırılması,
- » Uluslararası projeler ile küresel yargıda ülkemizin en iyi şekilde temsil edilmesi,
- » Adalet politikalarına katkı sağlanması,
- » Adalet kurumları ve yüksek mahkemeler ile koordinasyon,

- » Yargının dijital dönüşümüne öncülük edilmesi,
- » Yargı yönetimi ve adli kalite alanındaki çalışmalara liderlik edilmesi,

gibi birçok yenilikçi ve stratejik çalışmanın da Yargıtay yönetimi tarafından yapılması, bu işlere uygun sayıda ve nitelikte insan kaynağı tahsis edilmesi gerekir.

Modern yargı yönetimi, farklı disiplinlerden uzmanların birbiri ile uyumlu şekilde çalışmasını gerektirir.

Bilişim, proje yönetimi ve uzmanlığı, programcılık, uluslararası ilişkiler, araştırma ve geliştirme, eğitim, ölçme ve değerlendirme, bütçe ve halkla ilişkiler gibi birçok alanda uzman personele ihtiyaç bulunmaktadır.

İstihdam edilecek uzmanların eğitimlerine ve uzmanlıklarına uygun mali haklara ve görevde yükselme olanaklarına sahip olması da gereklidir.

6) Danışma Görüşü

Yüksek mahkemenin “*Danışma Görüşü*” vermesi, hem Fransız Yargıtayında hem de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde uygulanan bir mekanizmadır.

Görüş istenen uyuşmazlıkla ilgili bir içtihat veya temyiz başvurusu bulunmaması, talep edilen görüşün ülke

geneli bakımından uygulanabilir olması da dahil olmak üzere danışma görüşü istenebilmesinin sıkı şartları vardır.

Örneğin, bu yıl meydana gelen Kahramanmaraş merkezli deprem ile Kovid-19'dan kaynaklanan binlerce yeni uyuşmazlık hakkında Yargıtay tarafından verilecek danışma görüşleri, çelişkili içtihatlar çıkmasını önleyerek isabetli karar oranlarını artırabilir ve davaların daha kısa sürede sonuçlandırılmasını sağlayabilir.

Danışma görüşü, kanunla düzenlendiğinden ihsası rey yasağına aykırı değildir. İhsası rey, kanunen gerekmedikçe hakimin görüşünü belirtmesi anlamına geldiğinden kanunen öngörülen hallerde hakimin görüş bildirmesi ihsası rey sayılmaz.

7) Kabul Edilemezlik Kararı ve Diğer Karar Türleri

Kabul edilemezlik kararı verilmesi, Yargıtay benzeri yüksek mahkemelerin ortak özelliğidir.

İş yükünün kontrol edilebilmesi bakımından Yargıtayın “*Daha az ve daha kaliteli karar ver.*” prensibini hayata geçirmesi gerekir. İstikrar kazanmış içtihatlar ile açıkça çelişen temyiz başvurularının 5 kişilik heyetler tarafından incelenmesi yerine, daha basit bir usulle halledilebilmesi zaman ve emek kaybını önleyecektir.

Bu usule göre, temyiz isteminin kabul edilemezlik kararı ile sonuçlandırılacağına dair gerekçeli hakim raporu temyiz edene tebliğ edilir. Temyiz eden ilave temyiz harcı ödeyerek temyiz isteminde ısrarcı olmazsa “*Kabul Edilemezlik Kararı*” verilir. Temyiz talebinde ısrar eder ve haksız çıkarsa, ödediği harç iade edilmez; haklı çıkarsa alınan ilave harç iade edilir.

Bu bağlamda, karşılaştırmalı hukukta uygulandığı üzere, uyuşmazlıkların türüne, davanın karmaşıklığına ve diğer özelliklerine göre farklı karar türleri veya karar alma usulleri de değerlendirilmelidir.

8) Yargıtay Daire Başkanlarının Seçim Usulü

Anayasa'nın 154'üncü maddesine göre daire başkanı seçilmek için Yargıtay Genel Kurulunun üye tam sayısının salt çoğunluğu gerekmektedir. Bu hüküm, demokratik meşruiyet bakımından faydalı gibi gözükse de bazı hallerde seçimlerin aylarca sürmesi ilgili dairenin verimliliğini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, üyelerinin oy kullanmak için müzakereleri bırakarak her gün en az üç defa sandığa gitmesi de Yargıtayın geneli bakımından bir motivasyon ve verimlilik kaybına yol açmaktadır.

Yüksek mahkemelerin bağımsızlığına ilişkin anayasal hükümlere uygun şekilde, daire başkanlığı, başkanvekilliği ve Yargıtay başkanlığı seçiminin daha kısa sürede sonuçlanmasına

imkân veren ve Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanlık seçimi yöntemine benzer bir usul belirlenmeli, hukuki düzenleme de Anayasa’da değil, Yargıtay Kanununda yer almalıdır.

9) Türkiye Cumhuriyeti Başsavcılığı

Sınırışan Suçlar ile Organize ve Terör Suçlarıyla Mücadelenin Güçlendirilmesi

Uluslararası alanda, hükümetler arası toplantılarda, küresel düzeyde suç politikalarına ilişkin çeşitli bildirgeler yayımlanmaktadır.

Bu bildirgelerde yeni suç tipleri, suçu önlemek için uygulanabilecek yöntemler ve geliştirilecek mekanizmalar da dahil olmak üzere rehber ilkeler ile tavsiyelere yer verilmektedir.

Özellikle dijital ortamda işlenen sınırışan suçlar, başka bir ifadeyle sınırışan siber suçlar, dünyamızın geleceği, insan haklarının korunması, ceza adaleti sistemlerinin etkinliği ve yeterliliği için göz ardı edilemeyecek kadar büyük bir sorun haline gelmiştir.

Diğer yandan ekonomik suçlar, yasa dışı ticaret, insan kaçakçılığı, yapay zekanın suç işlemek için kullanılması, kripto para aracılığıyla kara para aklamak, yolsuzluk gibi bir dizi suçun da ülke sınırlarını aşacak şekilde işlendiğine tanık oluyoruz.

Bulduğumuz bölge açısından en önemli ve güncel sınıraşan suç tipi ise hiç şüphe yok ki uluslararası kaynaklardan desteklenen terörizmdir. Türkiye, dünyada terör suçlarından dolayı en çok zarar gören ülkelerin başında gelmektedir.

Türkiye'nin sınır komşuları olan Irak ve Suriye'de yaşanan iç karışıklıklardan dolayı kendine uygun bir ortam bulan terör örgütleri (DEAŞ, İŞİD, PYD/YPG, PKK/KCK) ile bu örgütlerle paralel hareket eden ve ortak bir kaynaktan beslenen diğer örgütlerin “küresel terörizm” kapsamındaki faaliyetleri de Türkiye'yi tehdit etmektedir.

Son olarak, 160'a yakın ülkede örgütlenen ve Türkiye Cumhuriyeti'ne sızarak devleti içeriden çökertmeyi ve kırılgan hale getirmeyi hedefleyen FETÖ-PDY terör örgütünün 15 Temmuz 2016 tarihindeki hain darbe teşebbüsüne hedef olduk.

Sınırötesi suçlar ile organize ve terör suçlarıyla mücadele edebilmek için soruşturmaların tek elden, uzmanlaşmış Cumhuriyet savcıları ve gerekli teknik donanıma sahip adli kolluk personeli tarafından gecikmeksizin yürütülmesi gerekir. Yapılacak soruşturmalarda devletin ilgili kurumlarıyla işbirliği yapılması önemli olduğu gibi yabancı ülkelerin adli makamlarıyla da üst düzey bir koordinasyon ve adli yardım sağlanmalıdır.

Karşılaştırmalı hukukta genellikle ülke başsavcılığı sistemi mevcut olup özellikle Cumhurbaşkanlığı hkmet sistemi gereği adli makamlar arasındaki denkliğin de tesisi gerekir.

Tüm bu ihtiyaçlara cevap verebilmek amacıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, “*Türkiye Cumhuriyeti Başsavcılığı*” olarak yeniden yapılandırılmalıdır.

III. BÖLGE ADLİYE MAHKEMELERİNE İLİŞKİN ÖNERİLER

Bölge adliye mahkemelerinin 20 Temmuz 2016 tarihinde faaliyete geçmesi, sadece reform olmayıp bunun ötesinde yargıda yeniden yapılandırma çalıŐmasıdır.

Dolayısıyla bu yeniden yapılandırma çalıŐmasının yargının her alanına sirayet etmesi beklenir. Ancak, bölge adliye mahkemeleri kurulurken aynı yerdeki veya farklı yerlerdeki bölge adliye mahkemeleri arasında içtihat farklılıklarını giderecek işlevsel mekanizmalar olmaması kanun önünde eşitlik, hukuki güvenlik ve öngörülebilirlik ilkelerini zayıflatmaktadır.

Bu bağlamda;

- » 5235 Sayılı Kanununun 35'inci maddesi işlevsel olmayıp, istinaf mahkemeleri arasında içtihat tutarlılığını sağlamaya yönelik yeni stratejiler geliştirilmelidir.
- » Suç ve dava türü, ceza miktarı veya davanın değeri gibi kriterlere göre temyiz hakkının sınırlandığı hallerde mağduriyetleri önlemek amacıyla “*temyizde izin sistemi*” gibi mekanizmalarla adalete erişim hakkı güçlendirilmeli, kanunlara uygun olmayan ve Yargıtayın içtihatları ile çelişen istinaf mahkemesi kararları denetlenebilmelidir.
- » Bölge adliye mahkemesi sayısındaki artış, dosya sayısı az olan yerlerde uzmanlığı zayıflatmaktadır.

Belirttiğim konular, kanun önünde eşitlik, ülke çapında içtihat tutarlılığı ve hukuki güvenlik bakımından büyük önem taşımaktadır.

IV. İLK DERECE MAHKEMELERİNE İLİŞKİN ÖNERİLER

Hakime tanınan yetkilerin kapsamı ve kullandıkları kamu gücü dikkate alındığında, mesleğe alımdan başlayarak tayin ve terfilerine kadar hakimlere yönelik tüm işlemlerin şeffaf ve hesap verebilir şekilde yapılması gerekir.

Yargı sistemini oluŐturan her zincirin güçlü olması, özellikle de ilk derece mahkemelerinin güçlü olması, adli kaliteyi artıracak en önemli bileŐenlerden biridir.

İlk derece mahkemelerinde yapılan bazı ağır hataların yıllar sonra istinaf ve Yargıtay tarafından düzeltilmesi de zor olmakta ve ortalama yargılama süresini uzatmaktadır.

V. AVUKATLARIN KATKISININ ARTIRILMASI

Avukatlık, yargının kurucu unsurlarından biridir. Görev ve işlevlerinde farklılık olsa da hakimin de savcının da avukatın da yaptığı iş adalete hizmettir. Bu nedenle, tüm yargısal faaliyetlerde avukatların katkısının artırılması ve temyiz incelemesinin daha etkili şekilde yapılması için desteklerinin alınması önemlidir.

Bu kapsamda;

- » Özellikle hukuk davaları bakımından kademeli olarak avukat tutma zorunluluğuna geçilebilir. Örneğin ticari davalarda avukatla temyiz talebinde bulunulması zorunlu kılınabilir.
- » Yargıtaydaki davalarda vekillik yapan avukatlar için belirli bir kıdem süresi ve eğitim programları öngörülebilir.
- » Temyiz dilekçelerinde özet yapılması ve gerekçe yazılması teşvik edilebilir, zorunlu olarak doldurulması gereken alanları içeren formlar hazırlanabilir.

Avukatların katkısının alınması, adli kaliteyi artıracak önemli bir unsurdur.

VI. KÖTÜ NİYETLİ VEYA AÇIKÇA HAKSIZ TEMYİZ İSTEMLERİNE KARŞI CAYDIRICI ÖNLEMLER ALINMASI

Haksız veya kötü niyetli temyiz taleplerinin iş yükünü artırdığı, gecikmelere neden olduğu ve adalete gölge düşürdüğü Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 95/5 Sayılı Tavsiye Kararında belirtilmiştir.

Bu kapsamda, iş yükünü gereksiz şekilde artıran kötü niyetli veya açıkça haksız temyiz taleplerine karşı caydırıcı önlemler alınmalıdır.

Örnek olarak;

- » Temyizde gerekçe belirtilmesi,
- » Mantıksız, temelsiz veya kötü niyetli temyiz taleplerinin istinaf mahkemesince reddedilmesi ve temyiz edene para cezası uygulanması,
- » Kusuruyla gecikmeye neden olan tarafın ilave harç ödemesi, sayılabilir.

Buna benzer tedbirler, Avrupa Konseyi standardı olup, adalete erişim hakkının ihlali şeklinde nitelendirilemez.

Özel hukuk sistemimizde usuli hakları kötü niyetle kullananlar için para cezası uygulanmasına ilişkin örnekler vardır. Örneğin, hakimin kötü niyetle reddedilmesi (HMK m.42, VI), hakime karşı tazminat davasının esastan reddi (HMK m.49), vekaletnamesiz dava açan avukatlara yönelik disiplin işlemi yapılması (HMK m.77, II), kötü niyetli ıslah (HMK m.182), kötü niyetle veya haksız dava açılması (HMK m.329) gibi. Dolayısıyla yaptığım öneri, Türk hukuk sistemine yabancı değildir.

Buna benzer şekilde aynı konuda tekrar eden haksız temyiz istemleri basit usullerle reddedilebilmelidir.

Ceza dosyalarına ilişkin olarak da bu kadar katı olmamakla birlikte benzer caydırıcı tedbirler uygulanabilir.

VII. YARGININ DİJİTAL DÖNÜŐÜMÜ VE YAPAY ZEKA

UYAP dijital alt yapısının sağladığı imkanlar kullanılarak yargının dijital dönüşümüne ivme kazandırılması mümkündür. Mevcut alt yapı ile fiziki dosya üzerinden işlem yapılması yerine, sadece dijital ortamda işlemlerin yürütülmesi olanaklı hale gelmiştir.

Faydaları ve tehlikeleri ile birlikte yapay zeka birçok alanda olduğu gibi kaçınılmaz şekilde yargı alanında da uygulanmaya başlanmıştır. Bu tür bilişim sistemlerinin neden olabileceği riskleri engellemek ve sağlayacağı faydalardan ise en üst seviyede yararlanmak için etkili stratejiler geliştirilmelidir.

Bütçe ve insan kaynakları yönetiminde yapay zekaya yapılacak yatırımlardan kaynaklanabilecek ihtiyaçlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Yargıtay, içtihatlarını yaygınlaştırmak amacıyla yapay zeka destekli Yargıtay İçtihat Merkezini kurmuştur.

Yargıtay dışından yapılacak müdahalelerin önlenmesi amacıyla yapay zeka sistemi sadece Yargıtay sunucuları üzerinden çalıştırılmaktadır.

Sonraki aşamalarda yapay zekaya dayalı gerekçeli karar yazma ve rapor hazırlama gibi işlemlerin de yapay zeka destekli şekilde yapılmasına yönelik hazırlıklarımız sürmektedir.

Yapay zeka, iş yükünün adil dağıtılması, dosyaların tevzi edilmesi, ön inceleme yapılması, çalışanların performanslarının ölçülmesi gibi yargının birçok alanında güvenle kullanılabilir.

Yapay zeka kullanılarak zaman ve emek tasarrufu sağlanabilmesi için dosyaların veri bütünlüğü içinde dijital ortamda tutulması ön koşuldur. Şu an Türk yargısının bunu sağlayacak bir alt yapısı vardır.

VIII. GEÇEN ADLİ YIL İÇİNDE TAMAMLANAN REFORMLAR

1) Eğitim Programları ve Eğitimler

2023 yılında, Yargıtayın köklü tarihi mirasına dayalı bilgi ve deneyiminin somutlaştırılması amacıyla dosya inceleme, rapor hazırlama, gerekçeli karar yazma, müzakere teknikleri ve oryantasyon programları başta olmak üzere toplam 11 adet eğitim kitabı hazırlanmıştır. 100 Yargıtay mensubuna kolaylaştırıcı eğitimi verilmiştir.

Pilot uygulamaları tamamlanan eğitim programlarıyla iş görme biçimlerine ilişkin standartlar geliştirilmiş ve Yargıtaydaki kolektif çalışma bilinci güçlendirilmiştir.

2) Görev Tanımları ve İş Analizleri

Yargıtay daire başkanları, üyeler, tetkik hakimleri ve Cumhuriyet savcılarını ile çeşitli unvanlardaki Yargıtay personelinin görev tanımı ve iş analizleri yapılmış, kitap olarak da basılmıştır.

Görev tanımı ve iş analizi; iş yükünün adil dağıtılması, çalışanların performanslarının ölçülmesi ve verimliliklerin artırılması bakımlarından da önem taşımaktadır.

3) Bölgesel İctihat Forumları

Bölgesel içtihat forumları, kanunların ülke çapında yeknesak şekilde uygulanması, isabetli karar oranlarının artması, yargının şeffaflığının ve hesap verebilirliğinin güçlendirilmesi bakımlarından önem taşımaktadır.

2022 yılında Yargıtayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında biri hazırlık çalıştay, dördü bölgesel ve ikisi ulusal olmak üzere yedi içtihat forumu; Yargıtayın kendi kurumsal kapasitesiyle de iki bölgesel içtihat forumu düzenlenmiştir. İctihat forumlarının içtihat birliğinin sağlanması bakımından yararlı sonuçlar vermesi nedeniyle bu yıl da Türkiye Adalet Akademisi ile birlikte beş ilde daha içtihat forumları düzenlenmesi planlanmış, ilk içtihat forumu da Trabzon'da yapılmıştır.

4) Yargıtay Gerekçeli Karar Yazım Rehberi'nin Uygulanması

Yargıtay Gerekçeli Karar Yazım Rehberi 2022 yılında tamamlanmış ve basılmıştır. Yargıtay mensupları ile Yargıtay personelinden 2372 kişiye “*Gerekçeli Karar Yazım Rehberi*” eğitimi verilmiş ve yılbaşından itibaren Yargıtay kararları bu Rehber'e göre yazılmaya başlanmıştır.

IX. HUKUK EĞİTİMİNİN KALİTESİ VE HAKİMLİK MESLEĞİNE ALIMLARDA LİYAKAT

Yargı sisteminin kalitesi, öncelikle hukukçunun kalitesine bağlıdır. Bu da ancak iyi bir hukuk eğitimiyle mümkündür.

Hukuk fakültesine girişlerde yüzdelerle dilimlerin yükseltilmesi ve kontenjanların azaltılması yoluyla sadece çok başarılı öğrencilerin hukuk eğitimi alması sağlanmalıdır.

Hem mesleğe alırken hem de tayin, terfi ve atamalarda şeffaf ve hesap verebilir usullerle teminat altına alınmış bir liyakat sistemi olmalıdır.

Veciz şekilde ifade edildiği üzere, “İyi bir hâkimi daha iyi bir hâkim yapabilirsiniz, ama kötü bir hâkimi daha iyi bir hakim yapmanın yöntemi yoktur.”

Yargı bağımsızlığı, hâkimlerin performansının ölçülmesine engel bir ilke değildir. Tam aksine performansın izlenmesine ve yönetilmesine yönelik mahkeme araçlarının şeffaf şekilde uygulanması, hâkimlerin bağımsızlığına, tarafsızlığına ve dürüstlüğüne ilişkin halkın güvenini artıracaktır.

X. YARGITAYDAKİ ORTALAMA GÖRÜLME SÜRELERİ VE DOSYA SAYILARI

1) Yargıtayda Ortalama Dosya Görülme Süreleri

Adli kalite göstergelerinden biri ortalama yargılama süreleridir.

Hukuk dosyaları bakımından 2019 yılında 344 gün olan “*Ortalama Görülme Süresi*” 2020 yılında 259, 2021 yılında 164, 2022 yılında ise 174 gün olmuştur. Daha açık bir anlatımla ortalama görülme süresindeki azalma eğilimi 2021 yılında sona ermiş ve 2022 yılında ise az da olsa bu süre uzamıştır.

Ceza dosyaları bakımından 2019 yılında 348 gün olan “*Ortalama Görülme Süresi*” 2020 yılında 343, 2021 yılında 328, 2022 yılında ise 538 gün olmuştur. Bu artışın en önemli sebebi aşağıda görüleceği üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığındaki birikmiş çok sayıda dosyanın işlemlerinin tamamlanarak kısa süre içinde dairelere gönderilmesidir. Birikmiş iş yükünün azalmasına bağlı olarak önümüzdeki yıllar içinde ceza dairelerindeki ortalama görülme süresinde bir azalma olacağı öngörülmektedir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığındaki birikmiş ceza dosyalarının sayısı da makul seviyelere gerilemiştir.

Başsavcılıkta 2019 yılında “*Ortalama İnceleme Süresi*” 730 gün iken, bu süre 2020 yılında 526, 2021 yılında 250, 2022 yılında ise 159 güne düşmüştür.

2) Yargıtaydaki Derdest Dosya Sayıları

2022 yılında hukuk dairelerine ve Hukuk Genel Kuruluna 141.049, Başsavcılığa ise 165.825 olmak üzere, Yargıtaya toplam 306.874 yeni dosya gelmiştir.

20 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla hukuk daireleri ve Hukuk Genel Kurulunda 73.999, ceza daireleri ile Ceza Genel Kurulunda 338.594, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında 40.151 derdest dosya bulunmakta olup, Yargıtayın genelindeki toplam sayı 452.744’tür. 20 Temmuz 2022 tarihi itibarıyla Yargıtayın genelindeki toplam dosya sayısı ise 458.888’dir.

Dosya sayılarını ve ortalama görülme sürelerini birlikte değerlendirdiğimizde, son beş yıldır devam eden iş yükünün azalmasına ilişkin gidişatın sona erdiği görülmektedir. Bu nedenle Yargıtayın yapısı, işleyişi ve çalışma usullerine ilişkin belirttiğim kanun değişikliklerinin öncelikle ele alınması ve adli yargının hukuki çerçevesinin çağın gereklerine uygun bir yapıya kavuşturulması gerekir. Bu reformun uygulamaya geçirilmesi yargılamaların makul sürede sonuçlandırılması bakımından köklü bir çözüm olacaktır.

SONUÇ VE TEŞEKKÜR

Sayın Cumhurbaşkanım,

Saygıdeğer Meslektaşlarım,

Değerli Konuklar,

Konuşmamda daha iyi bir yargı sistemi için yaptığımız çalışmalar ve hukuki çerçeve başta olmak üzere önümüzdeki süreçte yapılması gereken reformlar hakkında görüşlerimi paylaştım.

İnsan hakları, hukuk devleti ve demokrasi gibi devlet düzeninin temelleri, yargı görevinin layıkıyla yerine getirilmesine dayanır.

Yargının bağımsızlığı, ehliyeti ve yargıya duyulan güven, toplumun hukuk kurallarına göre barış içerisinde yaşamasının ön koşuludur.

Yaptığımız görevin, içinde yaşadığımız toplum bakımından yaşamsal öneminin farkında olarak büyük bir azim ve kararlılıkla çalışmaya devam edeceğiz.

KonuŐmamda belirttiğim anayasal ve yasal dzenlemeler baŐta olmak üzere diğer reformlar konusunda Yargıtay üzerine dűŐen sorumlulukları yerine getirmeye hazırdır. Sistemsel bir yaklaŐımla ele alınmasını ümit ettiğim bu konularda halkımızdan, yasama ve yürütme organından gerekli desteği alacağımıza inanıyorum.

Yeni adli yılın milletimize ve tüm yargı mensuplarına hayırlı olması dileğiyle, beni dinleme nezaketini gösterdiğiniz için teşekkür eder, saygılarımı sunarım. 1.9.2023

Mehmet Akarca
Yargıtay Başkanı